

MANDAL KOMMUNE

Plan for trygt og godt skolemiljø

Ferdigstilt 22.12.17

Revidert i rektormøte 01.11.18

Forord

Fra 01.08.17 har skolene fått et nytt lovverk å forholde seg til; Kapittel 9A i opplæringsloven, gjerne kalt barnas arbeidsmiljølov, har blitt revidert. Blant endringene er en tydeliggjøring av skolens og de voksnes ansvar for et trygt og godt skolemiljø. Denne handlingsplanen er ment å være et verktøy i Mandalsskolens arbeid med å sikre alle elever et trygt og godt skolemiljø.

Når er skolemiljøet trygt og godt? Det er barnets subjektive opplevelse som ifølge kapittel 9A skal legges til grunn når skolen skal vurdere om barnets rett til et trygt og godt skolemiljø er ivaretatt. FNs barnekonvensjon artikkel 12 er tydelig på barns rett til å bli hørt.

Dersom eleven ikke opplever å ha det bra på skolen, plikter skolen å sette inn tiltak. I Mandalsskolen skal verken barnets eller foreldre/foresattes opplevelse bagatelliseres, og alle elever og foreldre/foresatte som kommer til skolen med en bekymring skal møtes med respekt og støtte. Alle henvendelser med bekymring om skolemiljøet skal tas på alvor. Skolen plikter å handle raskt og riktig når man blir kjent med at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Dypest sett handler mobbing og krenkelser om kulturen i de fellesskap som barna er en del av – på skolen og på fritida. Utrygge og skjøre fellesskap gir grobunn for negativ atferd. Det kanskje beste middelet mot krenkelser og mobbing er å støtte barna i være tolerante - å skape og sette tydelige rammer for positive og inkluderende barnefellesskap. Alle voksne, både skolen og hjemme, spiller en viktig rolle som guide og rollemodell for barnas sosiale liv. Elevene har behov for å føle seg trygge og aksepterte, og når disse grunnleggende behovene møtes, skapes positive fellesskap.

Nytt lovverk og denne handlingsplanen er tydelig på skolens ansvar for å gripe inn når elever ikke har det bra. Mobbing og krenkelser i skolen er barnas problem, men de voksnes ansvar.

Mandal, desember 2017

Erik Tronstad

Kommunalsjef oppvekst

Innhold

Forord	2
Innhold	3
Innledning.....	4
Formål.....	5
Nulltoleranse og systematisk arbeid	6
Aktivitetsplikten	8
§ 9 A-5.Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev	11
Mandal kommunes støttetjenester til skolene i arbeidet med et trygt og godt skolemiljø	11
Tips til skolene:.....	14
Årshjul for arbeidet med å skape et trygt og godt skolemiljø.....	15
Referanser	17

Innledning

FNs barnekonvensjon og Opplæringslovens kapittel 9A forteller oss om rettighetene barn og unge har til et skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser.

Alle ansatte i skolen plikter å jobbe for at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Tidligere har mandalsskolen hatt «handlingsplan mot krenkende adferd og mobbing».

Dette er en revisjon av tidligere plan, og fokuset i den nye planen vil være hvordan mandalsskolen jobber systematisk for å skape et trygt og godt skolemiljø. Mandalsskolen skal være uten mobbing og krenkelser. Rektor på skolen skal varsles dersom det mistenkes at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Dersom foresatte eller eleven opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt etter at saken er tatt opp med rektor, kan saken meldes til Fylkesmannen, som vil avgjøre om aktivitetsplikten til skolen etter §§ 9A-4 og 9A-5 er oppfylt.

Formål

Opplæringsloven Kapittel 9a omhandler elevenes skolemiljø.

Retten til et trygt og godt skolemiljø er forankret i Opplæringslovens kap 9 A:

§9 A-2:

”Alle elevar har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

Et trygt og godt skolemiljø betyr i denne forbindelse hvordan elevene opplever å ha det på skolen, skolefritidsordningen og leksehjelptilbudet (jmf § 9 A-1 Verkeområde for kapitlet). Skolen har plikt til å sette inn tiltak når elever opplever at de ikke har det bra på skolen. Denne aktivitetsplikten gjelder også om årsaken ligger utenfor skolen, så lenge dette påvirker om eleven har det trygt og godt på skolen.

§9 A-4:

«Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.»

Barn og unge mener:

- Ingen barn er født onde. De preges av sine omgivelser og hendelser i livene deres. Voksne har derfor et særlig ansvar for å ivareta barn og lære dem å ta hensyn til- og å være sammen med andre på en god måte. Skolen må i større grad involvere og ansvarliggjøre foreldrene i saker som omhandler krenkelser og mobbing.
- Voksne har en plikt til å spørre elevene hvordan de har det, hva som skjer og om de kjenner noen som utsettes for krenkelser og mobbing.
- Elevene må kjenne til og forstå hvordan skolen jobber for et trygt og godt skolemiljø. Det gir bedre trygghet både til å be om hjelp og til å si ifra om noe man er vitne til. Ved at elevene får tilbakemelding på hvordan ting håndteres, øker forståelsen og tryggheten for at de er ivaretatt på en god måte.
- Elevene må kunne stole på at lærere ivaretar elevenes fortrolighet. Vi må ha voksne vi kan stole på og som ikke gir videre opplysninger som kan føre til gjengjeldelse eller forverring av situasjonen.

Nulltoleranse og systematisk arbeid

§ 9 A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid

«Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.»

I mandalsskolen bruker vi disse definisjonene på krenkende ord og handlinger, vold, diskriminering/trakassering og mobbing.

Krenkelser

Ingen elever skal bli utsatt for krenkende ord og handlinger. Vi skal ha nulltoleranse mot ord eller handlinger som medfører at en elev blir lei seg eller ikke har det bra. Det kan for eksempel være erting, negative kommentarer, baksnakking, ryktespredning, utfrysning.

Vold

Mandalsskolen har nulltoleranse mot vold. Det betyr at vi ikke aksepterer at elever bruker makt for å skade andre.

Diskriminering/Trakassering

Betyr at en elev blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, legning, funksjonsevne, tro, hudfarge.

Mobbing

Mobbing er negative handlinger som gjentas over tid mot en som ikke kan forsvare seg (Roland).

Det kan være tradisjonell mobbing som ondsinnet krenking, fysisk erting eller utfrysning. Mobbing som foregår på den digitale arena eller på sosiale medier betegner vi som digital mobbing.

Skjult mobbing kan ofte foregå over lengre tid uten at det blir oppdaget. Ofte starter skjult mobbing med baksnakking og ryktespredning.

Skolene skal følge «Årshjul for arbeidet med å skape et trygt og godt skolemiljø».

- Skolen skal hvert år sette seg mål for skolemiljøarbeidet, brukerorganene involveres i arbeidet. Målene skal være konkrete og målbare.
- Skolemiljømålene skal i samarbeid med brukerorganene evalueres ved slutten av skoleåret.
- Skolene skal ha en tiltaksbank for arbeidet med skolemiljøet.
- Skolene skal jobbe systematisk med å avdekke mobbing gjennom elevundersøkelsen, ikke anonyme spørreundersøkelsen Spekter og elevsamtalene.
- Skolene skal sørge for at lærerne får jevnlig trening i å gjennomføre mobbesamtaler.
- Skolene skal følge og evaluere RESPEKT-standarder, hvor fokus skal være på klasseledelse, regler og rutiner.
- Skolene skal jobbe systematisk med relasjonsbygging.
- Skolene skal ha gode rutiner for varsling vedrørende elevenes psykososiale skolemiljø.

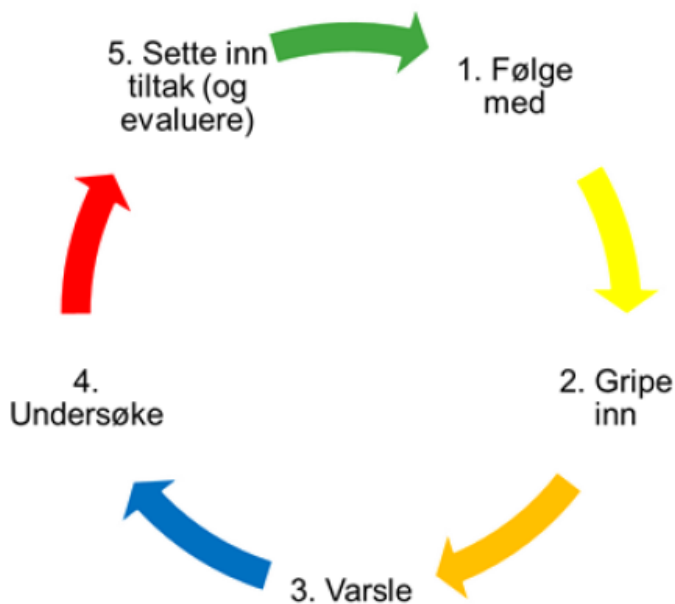

Barn og unge mener:

Det er viktig at elevrådsrepresentantene er gode eksempler. Vi mener at om elevrådsrepresentanter plager eller mobber andre bør det føre til at de mister plassen i elevrådet. Vi mener at elevrådet bør ha et særlig ansvar for å fange opp elever som er utenfor og å si ifra om det til voksne. Elevrådet kan også ha ansvar for å oppsøke elever som faller utenfor. Gjennom å være gode modeller bidrar man til gode holdninger i skolegården. I elevrådet kan man opprette egne ombudsmenn/kvinner som har et særlig ansvar for å fange opp det de voksne kan ha vansker med å fange opp i skolegården. Elevrådet kan også iverksette små kampanjer og gi råd og innspill til skolens ledelse på ulike felles tiltak som skolen ønsker å igangsette. Elevrådet kan oppnevne ulike aktivitetsgrupper som kan komme med forslag til aktiviteter som kan foregå i friminuttene.

Aktivitetsplikten

Som en del av det systematiske arbeidet er aktivitetsplikten overordnet for å sikre at elevene har et trygt og godt psykososialt skolemiljø (jmf §9 A-4). Rektor må sikre at alle ansatte er innforstått med hva denne aktivitetsplikten innebærer.

Delplikt 1: Følge med. Gjelder alle som arbeider på skolen.

- Alle skal være årvåkne og aktivt observere hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom.
- Alle skal ha kompetanse til å vite hva de skal se etter.

Delplikt 2: Gripe inn mot krenkelser. Gjelder alle som arbeider på skolen.

- Det skal gripes inn umiddelbart for å stoppe situasjoner som pågår, for eksempel:
  - bryte opp en slåsskamp eller stanse annen fysisk krenkelse
  - stanse en utfrysningssituasjon eller
  - stanse og irrettesette elever som krenker andre elever verbalt
- Plikten begrenser seg til inngrep som er mulige for den ansatte å gjennomføre, både av hensyn til elevene og seg selv.

Delplikt 3: Varsle. Gjelder alle som arbeider på skolen.

- Alle skal varsle rektor umiddelbart ved mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- Rektor har også en plikt til å varsle skoleeier i alvorlige tilfeller.

All varsling om elever som ikke har det trygt og godt på skolen skal foregå via «Skolemiljøknappen».

Skolemiljøknappen er en digital meldefunksjon som skal ligge lett tilgjengelig på skolens hjemmeside.

Det er rektor som mottar varslingen, og som må sørge for nødvendig dokumentasjon i den videre saksgangen. Skolemiljøknappen sørger for at nødvendig dokumentasjon vil foreligge og at elevens rettsikkerhet ivaretas.

Delplikt 4: Undersøke. Rektor har ansvaret.

- Plikten utløses alltid når rektor varsles eller når elever/foresatte varsler skolen. Det er elevens opplevelse som skal anerkjennes og legges til grunn. Undersøkelsen handler ikke om å fremskaffe og vurdere bevis for eller mot at krenkelser eller mobbing har skjedd.
- Undersøkelse skal igangsettes snarest mulig.
- Rektor skal skaffe seg nok informasjon til å følge opp saken.

Delplikt 5 Sette inn tiltak. Rektor har ansvaret.

- Rektor skal sette inn egnede, tilstrekkelige og lovlige tiltak basert på faglige vurderinger. Dette kan også innbefatte involvering av helsesøster, sosiallærer og familiesenteret. Disse skal sammenfattes i en aktivitetsplan som skal utarbeides og underskrives av rektor og foresatte. Det er et mål at aktivitetsplan skal foreligge innen ei uke etter varsling.
- Skolen må vurdere hva som er barnets beste – også der eleven ikke ønsker tiltak.
- Tiltakene skal evalueres etter et gitt tidsrom, og nye undersøkelser og tiltak skal gjennomføres dersom tiltakene ikke har gitt ønsket effekt.

Dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldrene melde saken til Fylkesmannen. Dette kan gjøres tidligst ei uke etter at saken er tatt opp med rektor, med mindre særlige grunner gjør dette urimelig. Fylkesmannen skal avgjøre om skolen har oppfylt aktivitetsplikten. Dersom Fylkesmannen kommer til at skolen ikke har oppfylt aktivitetsplikten, kan Fylkesmannen vedta hva skolen skal gjøre for å sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Barn og unge mener:

Skolen bør sørge for å ha flere voksne ute i friminuttene og de må gjøre seg mer synlige. Det er viktig at de ikke står og snakker med hverandre for da ser de ikke hva som foregår og de blir utilgjengelige for oss. Vi ønsker oss voksne som bidrar til lek og aktivitet og ikke bare står og ser på. Det er morsomt og engasjerende når de voksne blir med i leken. Vi tror også at det er lettere for de som ikke har noen å være sammen med å bli med da. Gjennom å delta sammen med oss ser voksne bedre om noe er galt enn når de bare observerer fra utsiden.

§ 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

«Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.»

Mandal kommunes støttetjenester til skolene i arbeidet med et trygt og godt skolemiljø

1. PPT

a. **Pedagogisk analyse og tiltak for godt og trygt skolemiljø:**

PPT vil med sin kompetanse kunne bistå skolene i forhold til pedagogisk analyse i arbeid med saker knyttet til kapittel 9A i opplæringsloven. I analysen ser man sammen med skolen nærmere på hva som opprettholder utfordringene, og det utarbeides aktuelle tiltak for å forbedre læringsmiljøet til elevene. PPT vil også kunne bidra inn i det tverrfaglige samarbeidet når mobbing avdekkes.

b. **Kartleggingsverktøy som utgangspunkt for arbeid med elever som strever med psykososiale utfordringer.**

Mandal PPT har oversatt og tilpasset til norske forhold et kartleggingsverktøy utviklet ved «National Educational Psychological Service» i Irland. Verktøyet er utviklet for å bistå lærere i intervensjoner uavhengig av i hvilken grad og på hvilken måte elevenes psykososiale utfordringer kommer til uttrykk. I Mandal vil PPT bistå lærerne i bruk av verktøyet, og komme med forslag til tiltak og gi veiledning. På bakgrunn av erfaringer i pilotperioden skoleåret 2017/18, vil kartleggingsmaterialet bli ytterligere tilpasset, før det høsten 2018 kan tas i bruk av samtlige skoler i Mandal, og bli en del av ordinær drift.

2. Skolenærversteam

Dette er et tverrfaglig team som er særlig kompetent til å bistå skolene i forhold til alvorlig skolefravær. Teamet består av kommunepsykolog, terapeut fra Familiens Hus, helsesøster ved den enkelte skole og rådgiver fra PPT. Teamet skal kunne løse skolene videre når retningslinjene i handlingsplanen er fulgt og problematikken fremdeles er vedvarende.

Det vises ellers til egen handlingsplan for skolenærver.

3. Kjernegruppe

Dette er et lavterskeltilbud beregnet på ungdom fra 12 år og oppover som det er knyttet en bekymring til. Arbeidet har vært knyttet til SLT, det vil si rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid. Begge ungdomsskolene har et etablert tilbud om kjernegruppe. Kjernegruppe er et frivillig tilbud til ungdom og foresatte, hvor disse møter faste medlemmer fra skole, helsestasjon, barnevern, familiesenter, psykisk helse og forebyggende politi. I kjernegruppen er man opptatt av dialog, og sammen finne gode, konkrete løsninger. Samarbeidet skal være handlingsrettet og forpliktende.

4. Lindesneslosen

Lindesneslosen er et samarbeid mellom Mandal, Lindesnes og Marnardal kommune, der formålet er oppfølging av særlig utsatt ungdom i aldersgruppen 14-22 år. Målsettingen er å redusere ungemenneksers utenforskap og frafall fra skole og arbeid i de aktuelle kommunene. Lindesneslosene skal ha et tett samarbeid med oppfølgingstjenesten i fylkeskommunen. Én av losene skal følge opp elever i ungdomsskolen.

5. Helse – Familiens Hus

Familiens Hus er kommunens primære helse- og sosialtilbud rettet mot barn og unge og deres familier. Familiens hus består av helsestasjon/skolehelsetjeneste, ergo-/fysioterapeutttjeneste til barn og unge, familiesenter, barnevern og boliger for enslige mindreårige flyktninger, og har fokus på blant annet forebygging, tidlig intervensjon, ungdomshelse og traumebevisst omsorg. Vi vil i denne sammenhengen trekke fram spesielt to tjenester/tilbud:

- *Familiesenteret* er et ressurscenter for barn, ungdom og familier. Dette er et lavterskeltilbud for barn og unges psykiske helse. Familiesenteret har blant annet kommunepsykologer, familieterapeuter med pedagogisk/barnevernpedagogisk bakgrunn og vernepleier i sine rekker. Det gis telefonkonsultasjon, engangssamtaler eller samtaler over tid. Familiesenteret er en tjeneste som skolene kan samarbeide med og som kan tilbys aktuelle elever og foresatte. Lærere og skoleledere kan også henvende seg til Familiesenteret og drøfte elevsaker og få veiledning. Alle skolene har

via Familiesenteret en forsterket skolehelsetjeneste i form av representant (familieterapeut) fra Familiesenteret med treffetid på minimum to timer per uke. Dette tilbudet kommer i tillegg til ordinær helsesøstertjeneste på skolene.

- *Kommune BUP* er organisert under Familiesenteret, og er et samarbeidsprosjekt mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen. Prosjektet innebærer et forsøk på å bryte ned grenser mellom det kommunale hjelpeapparatet og spesialisthelsetjenesten. Man ønsker med prosjektet å nå ut til barn og ungdom raskere enn man normalt sett ville ha gjort. Den psykologiske hjelpen gis der ungdom og foresatte er, hjemme, på skolen eller på helsestasjonen. Brukerne følger ordinære henvendelsesrutiner til Familiesenteret for kontakt med kommune BUP. Kommune BUP består av 1-2 personer fra ABUP som arbeider ved familiesenteret, og disse kan brukes inntil tre ganger uten henvisning til spesialisthelsetjenesten.

Barn og unge mener:

Det som er viktig er at barn og unge får god informasjon om hvem de kan kontakte hvis de ønsker å snakke med noen. Det er ikke alltid barn og unge ønsker annet enn å ha noen å snakke med om situasjonen sin. Da er det viktig at de vet at de kan snakke med noen på familiesenteret, helsesøster, lærer, sosiallærer eller rektor og at de vet hvordan de kan ta kontakt med dem. Dette bør være tilgjengelig informasjon i alle klasserom og på skolens nettsider.

Tips til skolene:

- Lage en boks i hver klasse hvor man kan legge ned lapp om hvordan du har det eller om du blir plaget eller har det vanskelig.
- Sosiallærer lager et skjema til alle elever med personlige spørsmål og alle kan ha samtaler med sosiallærer.
- Ikke lage så mye styr, noen ganger vil vi bare prate om det.
- Foreldrekurs med møteplikt. Foreldre trenger å bli mer oppdatert på vår hverdag. Her kan barn og unge være med å bidra.
- Ha fokus også på mobberen. Alle er offer.
- Fellestimer hvor det snakkes om trivsel og mestring og konsekvenser av krenkelser og mobbing.
- Ikke hent oss ut fra timer eller gjør det så synlig når vi skal ha samtaler som åpenbart handler om at vi er mobbet eller mobber. Vær diskre.
- En kortversjon av «mobbeplan» som er lettlest og som kan henge som plakat i alle klasserom.
- Påminnelser om inkludering og trivsel i skolegården (eks vennebenk, plakater eller andre synlige symboler).
- Mobilfri skole.
- Lag felles aktiviteter i friminuttene, det gjør det lettere for de som ikke har noen å gå sammen med.

BU ønsker å understreke at det er viktig at skolene har god kompetanse og at den oppdateres. Sosiale medier er en mer og mer vanskelig arena for mobbing og dette har konsekvenser også i skolen. BU anbefaler skolene å hente inn elever til å fortelle om hvordan skolehverdagen er og hvordan sosiale medier påvirker skoledagen deres. Barn og unge har også tanker om hvordan informasjon bør gis og hvordan voksne bør snakke om og håndtere mobbing. Denne type brukererfaring bør gis i fellesmøter med lærerne.

Årshjul for arbeidet med å skape et trygt og godt skolemiljø

Måned	Aktivitet	Ansvar
August	<ul style="list-style-type: none"> Planleggingsdag: <ul style="list-style-type: none"> -Gjennomgang av Kapittel 9a – Opplæringsloven Gjelder alle ansatte ved virksomheten. -Gjennomgang av «Handlingsplanen for trygt og godt skolemiljø». Alle elever får Mandalsskolens ordensreglementet med hjem. Underskrift fra foresatte om at det er lest. Elevrådet orienteres om Kapittel 9a på første møte. De drøfter tiltak og aktiviteter vedrørende skolemiljøet. Trygt og godt skolemiljø skal være tema på hvert elevrådsmøte. Foreldremøter for alle klassetrinn med informasjon om Opplæringslovens Kapittel 9a og «Skolemiljøknappen». Klassene lager trivselsregler som gjelder i klassene. Klassene gjennomgår ordensreglementet. Oppstart av «Vennlig selvsnakk» for aktuelle skoler/trinn 	Rektor Rektor Kontaktlærer Elevrådsleder Rektor Kontaktlærerne Rektor
September	<ul style="list-style-type: none"> Konstituering av SU / FAU/ SMU Informasjon om Opplæringslovens Kapittel 9a, og evaluering av handlingsplanen. Endringer journalføres og spilles inn til rektormøtet som foretar endelig justering. Elevsamtaler med alle elevene. Gjennomføre digital versjon av «SPEKTER»(3.-10.trinn) og trivselsundersøkelse (1.-2.trinn). Sosiogram utarbeides i alle klasser. 	FAU-leder og rektor Kontaktlærer
Oktober	<ul style="list-style-type: none"> Utviklingssamtale med alle foreldrene gjennomføres. Trivsel og sosial kompetanse er viktige temaer. 	Kontaktlærer Rektor

	<ul style="list-style-type: none"> • Skolen fastsetter årets mål for skolemiljøarbeidet (alle brukerorgan involveres) • Rektormøtet vedtar revidert handlingsplan • Følge opp resultatene fra «SPEKTER»/trivselsundersøkelsen . 	<p>Kommunalsjef</p> <p>Kontaktlærer/sosiallærer /ledelsen</p>
November	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre elevundersøkelsen til UDIR 6.- 7. og 10.trinn. 	Kontaktlærer/inspektør
Januar	<ul style="list-style-type: none"> • Følge opp resultatene fra Elevundersøkelsen. 	Ledelsen/kontaktlærere
Februar	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre digital versjon av «SPEKTER» (3.-10.trinn) og trivselsundersøkelse (1.- 2.trinn). Sosiogram utarbeides i alle klasser. • Elevsamtaler med fokus på trivsel • Utviklingssamtale med alle foreldrene gjennomføres. Trivsel og sosial kompetanse er viktige temaer. 	<p>Kontaktlærer</p> <p>Kontaktlærer</p> <p>Kontaktlærer</p>
Mars	<ul style="list-style-type: none"> • Følge opp resultatene fra «SPEKTER»/trivselsundersøkelsen . 	Kontaktlærer/Sosial lærer/ledelsen
April	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluere skolemiljøsmål 	Rektor
Hele året	<ul style="list-style-type: none"> • Jevnlig samtale med kontaktlærerne om klassemiljøet. • Klassegjennomgang/resultatsamtale med fokus på blant annet klassemiljøet (gjennomføres en gang pr år). 	Rektor/inspektør/ kontaktlærer/ spes.ped. koordinator

Referanser

Bærum Kommune (2017) Trygt skolemiljø.

Stette (2017) Kapittel 9A, opplæringsloven Elevenes skolemiljø.

Power Point presentasjon fra Fylkesmannen i Vest-Agder(2017).

Læringsmiljøsenderets hjemmeside.

